

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Litigium, Lis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

§ SIMILITVDINES.

Dauidis regis. Sermonem petilentem suppeditat sceleratus animus lingua tuæ, quæ simillima est nouacula: acuta: quum ad fecandam barbam adhibita, aberat. & iugulum petit. Ps. 52.

Chrysostomi: Magis vertice ipso capitis linguam tuam custodi. Regius quidem equus est lingua. Si ei frenum immiseris, doctrina tua gradarium feceris. accende in eum rex, & quiescet in eo: si autem nullo freno domueris. sed huc atque illuc in frenem iactari permiseris, diaboli eum vehiculum fecerit. Homil. 50. in Matth.

Ora istorum qui secularium rerum rabie furiant, comparanda non immerito cloacis fordidissimis: illorum vero ora, qui quæ Dei sunt, loquuntur, fontibus similia, vnde riuus liquidissimis fluentis mellis emanant. Imo non hac mensura, sed acerbior similitudine Scriptura vitur hic venenum, inquit, aspidum sub labris eorum, lepulchrum parens guttur eorum. Sane, bonorum ora non sunt talia, sed odoris plena ingentis, Homil. 59. in Matth.

Quem ad modum si Romanus forte fuerit iudex, non percipiet rationes tuas, nisi Latine loquaris Sic & Christus non audit, nec attendit, nisi lingua sua loquaris, vtaris. Vt os tuum ita conformetur, vt Christi sit, non opus est coloribus, nec vlla materia, sola virtute, humilitate, mansuetudine, huiusmodi os maxime conformatur. Os diaboli conditur in maledictione, contumelias, contractione, perurio, mendacio. Diaboli linguam habet, qui vt diabolus loquitur. Quæ supplicia non perpendemus, quando linguam nostram, qua Dominicam carnem degulamus, diaboli sponte linguam efficiamus? Hom. 79. in Matth.

Vt grauius est pomum, quod tuis manibus ex ipsa decerpseris arbore, vt dulcius aqua quam ex ipsa vena subicactem haueris: vt iucundius vinum, quod ex eo deprompseris dolo, in quo primum fuerat conditum: Ita diuina litera nescio quid habent naturæ fractantæ, nescio quid spirant suum ac genuinum, si eo sermone legantur quo scripserunt, qui partim ei acro hauerunt ore, partim eisdem afflati spiritu nobis tradiderunt. Homil. 79. in Matth.

Basilii: Sicut calamus instrumentum scribendi est, ipsum scite mouente manu ad eorum significationem quæ scribuntur: Sic etiam iusti lingua, quam sanctus mouet Spiritus, æternæ vitæ verba ardentium cordibus inscribit, tincta quidem non atramento, sed spiritu Dei viuentis. in Ps. 45.

D. Hieronymi: Sicut plectrum chordis: Ita lingua elidit dentibus, & vocalem reddit sonum. ad. Enst. achium.

Quomodo iuxta qualitatem ciborum de stomacho ructus erumpit, & boni vel mali odoris status indicium est: Ita interioris hominis cogitationes verba profertur, & ex abundantia cordis os loquitur. Ad Principium virginem.

D. Hilari: Nouacula ad nitorem vultus: acuitur, vt abradens hirsutam atq; horrentem faciem læuiget. Hac si potius vulneret, doli fecit quippe cum preparata ad ornatum, ministerium suum præbent ad vlnusita lingua impit in malicia potentis, quam natura ad eloquendas rationabiles cogitationes contulit cordis preparat: ipsa potius rationabiles cogitat inquirates. Ps. 51.

Laurentii Iussitanti patriarchæ. Quemadmodum de vno eodemque fronte non potest effluere dulcis atq; amara aqua: Ita nec in lipidum cor progredere valet verba flammantia. De iustis, ac regimine palat. cap. 11.

Roterodami: Vt rupes obiciuntur flumini, ne se effundat: Ita ratio linguæ obicienda, ne temere distiluat. in Similib.

Vide, Garrulitas, Loquacitas, Sermo, Tacturnitas.

Litigium, Lis.

§ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Litigium, Græce λῆσις, id est, & λῆσις. Litigo. Est autem litigium proprie contractio in verbis, non ex defectu amoris animos vniuersis, sed & hoc, quod quis non veretur contristare personam, ex B. Thomæ secunda Secunda quæst. 116. artic. 107. Litigium à litigio venit, illud autem à lis deducitur. Lis vero (vt quidam volunt) à limes dicitur, quod primæ inter homines lites de limitibus fuerint à litigio, quod est disceptio, contendo, venit litigiosum, hoc est id, de quo lis est. Litigiosus, qui frequenter in litibus versatur.

Lis, lites, Conuertiuntur, à limite dicta, quod lites primæ inter homines de limitibus fuerint. Gr. à lex Hebr. Rab, à verbo, Rabab, & in a. Coniugatione Rab & Rob, nullus fuit: nam in litibus multa sunt & dicuntur atq; multiplicatur contentiones, deniq; lis ex lite feritur litesq; nouas parit & multiplicat Meribab, contentio disceptatio acis, vt fiam lite coram iudicibus.

§ SENTENTIA BIBLICÆ.

Lites & contentiones fugienda, Pron. 20. 3. Matth. 5. 40. Rom. 12.

13. 1. Cor. 6. 1. & Tit. 3. 1. 2. Tim. 2. 23. Lites Partibus vitandæ. 3. 2. Tim. 2. 3. 4.

§ SENTENTIA PHILOSOPHOVM.

Nihil bono viro quæro magis conuenit, quam abelica contentio. controuersiis. Cic. ad Attic.

Lis & amicitia repetuntur solum in animalibus, & præter rationales, non inanimatis. Auer. in 2. Physic. text. 35.

Lingoli & moroli sunt, qui nullam sibi rationem habere possunt ne moiefti sint. Arist. 4. Ethicor. ca. 6.

Lites vbi multæ, & iniuriæ multæ vbi sunt, ciues inter se non habent amicitia. Plato de leg. dial. 5. litem generat, Ant. Nat. de pacis. lib. 4. quarto.

Chilon: eius tria præcepta aureis literis Delphis consecrata sunt. Nofce te ipsum. Ne nimium cupias, & Aris aliena nequeas. Quarta iam taciturnitas. Bras. li. 3. ca. 2. ex Stobæo.

Zenon cum cæteris virtutis admiratoribus fortiter peroraret, non oportere malos viros cum probis contendere, cum diceret: An non plorabit malus si bono aucta fuerit? Et ego nullatenus malum probum contradicere. Philo Iudæo lib. 4. Quædam probus sit liber.

Socrates dicebat, aut quam rarissime, aut quam grauissime proceribus conuandum esse. Non ignorat enim vt sapientissimus, quam caute cum potentioribus agendum sit, ne non proficis nos qui longe inferiores sumus, opprimat. Stob. serm. 1. de vita deniti.

Phuonius cum in disputatione quadam Hadriano prædicat infensibilis erat, cessisset, admirandus alius cur uideret. Nonne cedam, inquit, qui vincti habeat legiones. Et dicitur. Et Volat. li. 16. vrb. anorm. com.

Araxerxes Aclidæ Iapsoni multa in eum licenter dicebat: Licet quidem illi, quæ vellet in regem dicere: sibi vero necesse tantum: sed etiam facere. Eras. li. 5. apph.

Ludouicus XII. Gallia rex cum per Lutetiam ob ambrosianum uos haberet quoddam & senatu qui raptim ad curiam peruenisset. Annon, inquit, hi ad mundanas uentur proficere. Annon, inquit, ad illud Stratochis & Dioclis quorum membra inuenerunt, qui se mutuo inuitabant: ad melleam auream: ita enim cum inuenerunt uocabant.

Ipsæ per se cum in cura parlamenti Galliarum supereminere interelles, patiensq; casualum diuersos non illiciter autem: et tamen Sutoris partes impudenter sibi vindicare dicebat. Sutoris quod Sutoris est proprium alium producere denudis, hoc in dicos in dilatandis scriptis prudentum responsis & Cæsaribus facere affirmabat. Annal. Franc.

Alexander. Dion in Dialogo Philippi & Alexandriæ, Philippi ad Alexandrum dixisse, At qui poetas bonos ac graues ceterosque proes offendere non debemus, quod nobis dicenti quæ uoluit, & cultatem habent. Non omnem, inquit Alexander. cum Stoicis quod de Helena mentiretur, non fuit uile. Bras. Ius. ca. 4.

Phocion. Quum Alexander ab Atheniensibus polceret ditionem, ut quid consuleret, profertur: surgens, inquit: Contulo agens, ut misisuperetis eos, aut superantium amici fici Compendia, nihil Alexandro negandum, nisi considerent se inuam potestatem opprimere. Quibus si ille uideretur superior: non esse inueniant animosum inuenem, & repulset impatienssum. Phil. in Rom. apoph.

Sylla. Cn Pompeium à victoria reuersum, Sylla cum illi honoribus exceptis, tum magni cognomen ipse primus illi dedit, cum Pompeius non contentus, uellet triumphum agere, ut passus est Sylla, eo quod nondum esset ordinis senatorum Cæsarum quum Pompeius iis qui aderant dixisset, ignoret Syllam, quod plures adorarent solem orientem, quam occidentem: Sylla contumacit, Triumphet. Hortuit iuuenis animum, & in dies crescentem gloriam: nec dubitauit illi cedere, quem uidebat accitum esse posse. Plut. in Rom. apoph.

Iul. Cæsar. Cum Pompeius relicta Roma per fugisset ad Metellum, ararium præfectus Cæsar illi nec pecuniam concessisset, & ararium clausit. At Cæsar illi mortem minatus est. Et quum Metellum reddidisset attonitum, Hoc, inquit, & adhibere dictu mihi difficilissimum fuit quam factu. Sentens, se uel uiam quæ quem uellet occidere, quum secum duceret armatas cohortes, deen.

§ SIMILITVDINES.

Roterodami: Quemadmodum Cæcia uentus ceclat ad uentus, quas sequitur: Ita homo iurgis deditus, ubi canque etiam de litibus trahit in prouerbio. Mala attrahens, &c.

Vt non solum stultum est, verum etiam periculosum, conuerti fulmina. Ita dementia est, reges ad se accersere, qui non nisi magno nostro malo prouocantur. in Similib.

§ FABELÆ.

De Asino & Mullo. Ad lacum, quo musium paulo ante exceptum fuerat, abstrans deuenit asinus, & gustato dulci potu, cum ille pacore, obnam partem multu exhausti, hoc moieffe ferens in canaliculum

